

Lønarhækkingin er eitt bakkast fyri fullveldið

– Vit fara longur burtur frá full-veldinum fyri hvorja millión, vit hækka tær almennu útreiðslurnar, m.a. lønirnar. Fleiri feløg á almenna arbeidsmarknaðinum hava fingið eini 7% í lønarhækking og Starvsmannafelagið fær uttan iva tað sama. Og tað fer at føra til sparingar og uppsagnir. Men tað ringasta er, um sama lønarhækking eisini verður á privata arbeidsmarknaðinum, sigur Bjarni Djurholm

ÁKI BERTHOLDSEN

– Skulu vit gera okkum nakrar sum helst vónir um fullveldi, er tað ein treyt, at vit ikki alsamt økja tær almennu útreiðslurnar.

Bjarni Djurholm, formaður í figgjarnavndini, er ikki fegin um lønarhækkingarnar uppá eini 7% á almenna arbeidsmarknaðinum, tæy bæði næstu árin.

Fleiri sáttmálar eru gjordir og allarhelst fer tann hjá Starvsmannafelagnum at líkast teimum.

Bjarni Djurholm sigur, at skulu allar almennar lønir hækka 7%, fer tað at kosta landskassanum einar 90 milliónir.

Men tað hevur landskassin ikki ráð til. Og so slett ikki, nú vandi er fyri at inntøkurnar hjá landskassanum fara at minka, heldur enn at hækka, av tí at fiskaprisirnir visa seg at falla.

Bjarni Djurholm sigur, at tað er ikki hugsandi, at tað ber til at økja lønarútreiðslurnar hjá tí almenna einar 90 milliónir komandi ár.

Tiskil er hann púra samdur við Karsten Hansen, figgjarmálaráðharran, hann fær frá donskum politikarum, eru, at vit skulu ikki rokna við at hava blokkir at dúva uppá so leingi, sum vit kanska kundu hugsa okkum.

Tann, sum kennir hugburðin hjá danska embættisverkinum fær eisini varðugan av tí sama.

– Føroyskir politikarar hava nevnt eina skiftistíð uppá eini 15-20 ár, ella kanska meir.

– Men ábendingin frá donskum politikarum og embættismonnum er heilt tyðlig, at danska ríki letur ikki ríkisstuðul til eitt annað, sjálvstøðugt ríki.

– Tí er tað nógv, sum bendir á, at vit nýðast at

– Hvussu nógv, almennu lønarútreiðslurnar kunnu hækka, hevur hann onki boð uppá.

Men 90 milliónir svara til eini 450 ársverk....

Nú er fullveldið longur burtur

Bjarni Djurholm sigur, at tað er beint imóti politikkinum hjá samgonguni, at tær almennu útreiðslurnar skulu økjast.

– Okkara stóra endamálið er at Føroyar skulu taka sjálvstýri.

– Tað, sum vit mugu tryggja okkum í hesum sambandi, er, at vit ikki alsamt økja tær almennu útreiðslurnar.

– Tí tað er øllum somlum greitt, at tað ið vit hava tikið sjálvstýrið, fellur ríkisveitingin burtur.

– Hvussu skjótt, hon fer at minka, ella nær, hon fellur heilt burtur, vita vit onki um.

– Men tað er nógv, sum bendir á, at skiftistíðin verður ikki so long, sum onkur í Føroyum vil halda.

Bjarni Djurholm sigur, at tær almennu ábendingarnar, hann fær frá donskum politikarum, eru, at vit skulu ikki rokna við at hava blokkir at dúva uppá so leingi, sum vit kanska kundu hugsa okkum.

Tann, sum kennir hugburðin hjá danska embættisverkinum fær eisini varðugan av tí sama.

– Føroyskir politikarar hava nevnt eina skiftistíð uppá eini 15-20 ár, ella kanska meir.

– Men ábendingin frá donskum politikarum og embættismonnum er heilt tyðlig, at danska ríki letur ikki ríkisstuðul til eitt annað, sjálvstøðugt ríki.

– Tí er tað nógv, sum bendir á, at vit nýðast at

góðtaka eina tilfalingartíð, sum er nærri.

Bjarni Djurholm sigur, at sjálvandi kann tað henda, at danir eru lagaligir og geva okkum góðar somdir.

– Men tað er nógv, sum bendir á, at skiftistíðin frá blokkstuðuli til sjálvberandi búskap fer at ligga nærmari 5-10 árum enn 15-20 árum.

Formaðurin í figgjarnavndini sigur, at tí er tað heilt avgjört eitt stig tann skeiva vegin at tær almennu útreiðslurnar hækka.

– Hvor millión, vit hækka tær almennu útreiðslurnar, forir okkum longur burtur frá fullveldinum, sigur Bjarni Djurholm.

Biðið um skattalætta

Bjarni Djurholm sigur, at tað var eitt stórt mistak av Karsten Hansen, at hann ikki langt síðani hevur boðað frá skattalætta fyri at linka um trýstíð á lønirnar.

Hann sigur, at hann hevur fleiri ferðir heitt á figgjarmálaráðharran um at boðað frá skattalætta fyri at taka broddin av lønar-krovinum.

– Men tað hevur hann so ikki gjørt.

– Kanska hevur hann ikki skilt boðskapin. Men tað kundi skjótt víst seg at verðið sera hent hjá honum í hesum døgum, at havt fleiri streingir at spælt uppá.

– Tí vistu tæy alment løntu, at tæy fóru at fáa skattalætta, høvdu tæy óivað slakað í lønarkrovinum.

– Tað, sum hevur tyðning, er sjálvandi ikki, hvat tæy fáa í løn, men hvussu nógv er eftir, tá ið skatturin er góldin.

Skaðar kappingarførið

Men Bjarni Djurholm sær eisini ein stóran vanda í, at sáttmálar á almenna arbeidsmarknaðinum aftaná

fara at verða brúktir sum grundarlag fyri sáttmáluum, sum seinni skulu gerast á privata arbeidsmarknaðinum.

– Fyri landskassan kann tað fyrri so vítt gera tað sama, um hann fær nakrar milliónir minni inn, ella um hann skal betala nakrar milliónir meiri út í lønum.

– Men fyrri tað privata vinnulívið, sum skal halda øllum uppi, hevur tað avgerandi tyðning.

– Tí hevði ein skattalætta, sum kundi linka lønarkrovin, havt avgerandi tyðning.

– Tí er síðsta enda vandi fyrri, at sáttmálarin, sum nú verða gjordir, fara at gera kappingarførið hjá okkum veri.

– Vit mugu aldrin sleppa stavnhaldu um, at skulu tær almennu útreiðslurnar økjast, mugu inntøkurnar hjá tí privata vinnulívinum økjast enn meiri.

– Men hækka vit lønirnar, sum vit gera nú, virkar tað tað øvugt, tí arbeidsplássini fækka tá ið kappingarførið hjá vinnulívinum versnar.

– Og tað er til óbataligan skaða fyri samfelagið.

– Tí hevði einasta máti verið at lækka skattin, so at tann tóka lønin hækkaði, tí tað hevði tikið broddin av lønarkrovinum.

– Fyri tann einstaka kann ein lønarhækking upp á 7% kanska tykjust rimiligt í upphæddin er kanska ikki so stór. Men fyrri landsbúskapin og kappingarførið hevur tað stóran tyðning, tí samlaða upphæddin er stór. Og tað skaðar samstundis okkara trúrvirði í fullveldismálinum.

Má lagast til fullveldið

Bjarni Djurholm sigur, at skulu vit tosa um fullveldi, so at vit missa ríkisveitingina úr Danmark, sleppa vit

– Skulu vit gera okkum vónir um fullveldi, skal almenna umsitingin lagast til føroysk viðurskipti. Antin lækka vit lønirnar og lækka skattin samsvarandi, so at keypiorkan ikki minskar fyrri tað. Ella mugu vit kuta heilar almennar tænarast burtur, sigur Bjarni Djurholm, formaður í figgjarnavndini

ikk undan at laga tað almennu umsitingina til tað nýggju samfelagsstøðuna.

– Tann beinleiðis ríkisveitingin svarar í dag runt roknað til tær almennu lønirnar, tvs, at hon er ein millión.

– Harumframt fáa vit 300 milliónir í óbeinleiðis stuðuli til lögreglu, dómsvald, sjóverju o.s.fr.

– Tí slepst ikki uttanum, at tann almenna umsitingin má gerast biligari.

– Og tað kann gerast uppá tveir mátar.

– Antin ganga vit leiðina hjá fólkaflakkinum og lækka lønirnar – og skattin, so at nettolønin framvegis er hin sama. Hin møguleikin er at varðveita lønarstøðið og gongdina, sum tað er nú.

– Men so skulu heilt álvarslegar sparingar gerast.

– Men tað skal sterkur lutur til. Tí tað verður tað ov lítið at skerja toppin av ymsum almennum tænastrum. Tá verður neyðugt at skerja heilar tænarast burtur.

Bjarni Djurholm heldur, at eitt, sum er neyðugt, er at fara inn á hvørt einstaut hovuðsøki at vita, hvat kann sparast, bæði í skúlaverkinum, heilsuverkinum og almannaverkinum.

– Millum annað er neyðugt at kanna eftir, um vit

hava ráð til at hava fleiri sama slag tænarast ymsastæði í landinum.

– Hava vit t.d. ráð til at hava fleiri studentaskúlar, fleiri handilsskúlar, fleiri sjúkrahús o.s.fr.

Bjarni Djurholm leggur dent á, at hann nevnr hesi økini bara sum dømi, tí hann sigur ikki, at tað er her, vit skulu spara.

– Men hetta eru mál, sum vit ikki sleppa undan at viðgera og at taka støðu til.

– Men tað verður ikki gjørt eftir einum degi at laga almennu umsitingina til fullveldi. Tað verður ein long og pinufull gongd. Men tað skal gerast.

– Alternativt til at skera heilar tænarast burtur, er, at vit tora til at laga lønarlagið til, so at hóska til okkara viðurskipti.

– Tí tað ið vit hava fingið fullveldið, skal almenna umsitingin lagast til tær inntøkur, sum vinnulívið megnar at skapa.

– Tí fyrri meg er fullveldið ikki ein trúarspurningur.

– Fyri meg er tað avgjört ein praktiskur spurningur.

– Og tað kemur eisini ein gerandisagur aftaná, at fullveldisrómurin er dovnaður.

– Tí er tað tann skeiva gongdini í fullveldismálinum at lønirnar verða hækkaðar nú, sigur Bjarni Djurholm.

Nú hava vit rætt at blanda okkum uppí

– Tað er heilt óhoyrt, at privatir arbeidsgevarar blanda seg uppí samráðingar á almenna arbeidsmarknaðinum, sigur Ingeborg Vinther

ÁKI BERTHOLDSEN

– Endamálið kann bara verða at skapa enn stórru ruðulleika á arbeidsmarknaðinum....

Fleiri fakfeløg á privata arbeidsmarknaðinum hava tikið tað illa upp, at Føroya Arbeidsgevarafelagið hevur lagt seg uppí samráðingarar á almenna arbeidsmarknaðinum.

Hóast formaðurin í Føroya arbeidsgevaraelag av-sannaði í Sosialinum í gjár, at teir skuldu havt einfingur við í spælinum, tá ið figgjarmálistýrið vrakaði seinasta semingsuppskotið, tvíhalda fakfeløgini um, at tað er so.

Arbeidsgevararnir skuldu serliga vera imóti, at tann legstvi lønarbolkurin, sum er tann sjeyndi, verður strikaður, og øll flutt upp í áttanda flokk, tí teir stúrdi fyrri, at S&K fór at krevja tað sama

á privata arbeidsmarknaðinum.

Ingeborg Vinther sigur, at hetta er ein sera óheppin uppilegging í viðurskipti, sum privatir arbeidsgevararnir onki hava við at gera.

Hetta kann bara vera fyrri at skapa ruðulleika á arbeidsmarknaðinum. Men er tað hetta teir vilja, skulu teir fáa ruðulleika.

Hon sigur, at hetta er ikki fyrstu ferð at privatir ar-

beidsgevararnir leggja seg út í tær almennu samráðingarnar

– Teir gjordu tað eisini tá ið sáttmálin hjá Føroya Tele varð gjordur. Tá var skrivarin í Føroya Arbeidsgevarafelag ráðgevari, og øll vita, at tað var hann, sum góðkendi sáttmálan saman við Karsten Hansen.

Ingeborg Vinther sigur, at endamálið er helst at syrgja fyrri, at lønarbatarir ikki

verða ov stórir á almenna arbeidsmarknaðinum fyrri at teir sjálvir kunnu sleppa lættari tá ið samráðingar verða á privata arbeidsmarknaðinum.

Men hon sigur, at tæy fara til samráðingar, púra óheft av tí, sum hendir á almenna arbeidsmarknaðinum.

Fimm feløg siga í yvirlýsing hóskevoldið, at nú privatir arbeidsgevararnir hava lagt seg út í viðurskipti

á almenna arbeidsmarknaðinum hava tæy sama rætt at leggja seg út, eisini við beinleiðis tiltøkum. Feløgini eru Føroya Arbeidsgevarafelag og handverkarafeløgini í Havn, í Vági og á Tvøroyri og Havnar Arbeidskvinnufelag. Si yvirlýsingina aðrastæði í blaðnum.

– Tæy fara til samráðingar, púra óheft av tí, sum hendir á almenna arbeidsmarknaðinum.

Fimm feløg siga í yvirlýsing hóskevoldið, at nú privatir arbeidsgevararnir hava lagt seg út í viðurskipti